

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznani) zaračunajo se po nastopni ceni: Inserat na celi strani 6 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah šte. 3.

Št. 1. V Ljubljani, 15. januarja 1895. Leto XII.

Obseg: Ravnanje z zanemarjenimi pritlikavci. — Plašljivi konji. — Koruza kot konjska krma. — Kako se je varovati pred nakupom sleparskega detelnega semena? — Kranjski panj, narejen po nemški normalni meri. — Kako je z našo živinorejo? — Iz podružnic. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Ravnanje z zanemarjenimi pritlikavci.

Če prav se je vzgoja sadnih pritlikavcev zadnja desetletja precej razširila ter se je o nji mnogo pisalo in poučevalo, vendar je težko najti drevesce, katero bi bilo pravilno oskrbovano. Zato se tudi nikakor ne smemo čuditi, če nam ne rode toliko sadja, kolikor bi ga sicer lahko rodila. Vprašanje nam sili na jezik, ali bi ne bilo bolje taka drevesca zameniti z drugimi? Večino bode pač res najbolje zameniti; mnogo drevesec je pa vendar le še takih, da bi se jim s primernimi sredstvi vzgojila primerna oblika ter bi se jim povrnila rodovitnost. Oglejmo si le naše piramide! Kadar sadjarji obrezujejo piramide, prirežejo jim navadno spodnje veje preveč, zgornje pa premalo. Drevesni sok sili kvišku, malo število popkov spodaj ga ne more zadrževati in vsled tega spodnje veje kmalu nehajo rasti, prej, predno so zrastle tolikšne, kolikoršnih želimo. Vsled tega so te veje prerodovitne in se kmalu posuše, drevo pa raste, dokler ne doraste v — visokodebelno drevo. Če taka zanemarjena drevesa niso še nad 1.5—2 m visoka ter so še rastna, prikrajsati jih je treba za $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ ter pri obrezanju paziti na to, da so spodnje veje najdaljše, zgornje krajše. Kjer oblika ni popolnoma zanemarjena, vidijo se stranske veje brez rodnega lesa, ali pa ga imajo malo; tu in tam se tudi namestu rodnega lesa vidijo grčavi izrastki, iz katerih drevesce navadno žene le lesne poganjke, rodi pa le redkokdaj. Drevescem brez rodnega lesa je tega treba oživiti s tem, da se prirežejo za tretjino in se jim tako vzbude speči popki, kateri potem poženo rodni les. Posameznim golim mestom se rodni les lahko tudi vcepi meseca avgusta. Kjer pa je rodni les slab, porezati je

treba te grčave izrastke ter na njih mestih vzbuditi novo rast. To delo pa se mora izvrševati polagoma, ker bi sicer drevo vedno poganjalo le v les, k čemur bi je silil obilno tamkaj se nabirajoči sok. Zato je delo treba razdeliti na 3 leta. Najprej je treba porezati najmočnejše grčave vejice prav do vejnega kolobarja (2—3 mm od debla). To delo naj se izvrši pozno spomladi, kadar so drevesa že sočna, da gre mnogo soka v nič. Od poglatih mladik puste se le najslabše, druge pa se porežejo čim prej mogoče; ostale je treba priščipniti, kadar dosežejo dolgot 10—12 cm. Da vejice kmalu začno roditi, treba je sok odvajati v krepko voditeljico, katero je vsled tega vsako leto treba precej zelo prirezati. Podobi 1. in 2. nam kažeta, kako je tako drevesce treba obrezati in kako se pozneje obraste. Črtice na pod. 1. zaznamujejo mesta, kjer se odrežejo vejice in vršiči.

Plašljivi konji.

Večkrat čujemo od konjskih gospodarjev pritožbe, da se njih konji plašijo pred vsako najmanjšo stvarjo. Vzroke za to pripisujejo slabi razvadi ali razposajenosti; ne zdi se jim pa vredno truda, da bi skušali poizvedeti prave vzroke tega zla. Da se konj plaši pred kako neznatno rečjo, tega ni tolikrat kriva svojeglavnost, nego nasledki organske hibe „kratkovidnosti“. Konj zaradi kratkovidnosti večkrat predmet nepričakovano zagleda še le takrat, kadar dospe že blizu njega, zato pa ga smatra za nekaj velikanskega, nevarnega, na pr. za ropno žival, ter se ustraši.

Takemu čilemu konju, ki se lahko splaši, je treba dati priliko, da prosto okrog skače po hlevu, po prazni

kolarni ali še bolje po zagrajenem dvorišču; potem se mu na dobro opaženem mestu nastavi kak predmet, o katerem vemo, da se ga boji, bodisi rdeč robec, živalska koža ali mrtva žival. Konj bo to za trenotek plašno ogledoval, bržkone kazal strah, toda ne glede na to ipak ne bo miroval, dokler si predmeta ne bo ogledal od blizu, ga ovohal in naposled otipal.

Dobro je tudi prijezditi v bližino kolodvora tedaj, kadar se vlaki križajo. Konj naj se tu postavi tako, da že od daleč zagleda prihajajoči vlak; jezdec naj ga med tem rahlo cuka za uzdo, gladi mu grivo ter počaka, da vlak dospe in oddrda naprej. Če se ta vaja ponavlja več dnij zaporedoma, pa se konj privadi na vlak, da se ne boji več niti izbruha sopare, na kar se še človek težko privadi. Če se pa konj postavi tako, da ne vidi vlaka, marveč čuje samo hrup, pa bo pobegnil, če le mogoče.

Marsikak kočijaž napravi napako, da, čakajoč pred zatvornicami na prihajajoč vlak, postavi konje tako, da imajo glave obrnjene od železnice proč. Tako čujejo konji samo hrup, vlaka pa ne vidijo, postanejo dražljivi ter skušajo pobegniti. Kočijaž noče razvideti, ali mu celo manjka smisla za to, da bi priznal, da je le on sam kriv tega; vrhu tega pa jame še mlatiti po itak že preplašeni živini, da res popolnoma zdivja, da je več ne more brzdati, da mu razbije voz ter kje težko poškodovana obleži. Revni konji si sedaj mislijo, da udarci, strah, bolečine in rane prihajajo od vlaka; radi tega se pač ne bo nihče čudil, če se drugičkrat vsakega vlaka še bolj boje.

Pa tudi dokaj jezdecev je, ki često ne ravnaajo bolje s svojimi konji. Če se konj kake reči ustraši in na stran skoči, pa ga jezdec obdeluje z ostrogami in s šibo; na ta način postane konj razdražen ter si vselej misli, kadar zagleda kaj podobnega, da bo isto tako pela šiba. Ko bi pa jezdec jemal ozir na to, kar smo povedali zgoraj, ne izgubljal bi nikdar potrpežljivosti, marveč bi svojemu konju dal časa da si stvar, ktere se boji, dobro ogleda. Ščasoma bi se konj prepričal, naj bi bil tudi kratkoviden, da mu domišljena pošast ne učini nič hudega, ter bi nehal bati se je.

Da to, kar smo povedali, podpremo z dokazi, omenimo naj naslednji vzgled: V teku več let smo večkrat v tednu morali voziti se mimo visoke ograje, v kateri je bilo mnogo takih predmetov, kakor: zapornic, koč, kupov slame itd., ki so kaj pripravi splašiti konje. Da bi se izognili nezgodam, rekli smo žrebce več dnij prej, predno smo jih vpregli, po večkrat peljati mimo omenjene ograje.

S tem so se tako privadili tem predmetom, da se za nje niti več zmenili niso.

Nekega dne smo opazili, da je neki par, sicer kaj krotkih in pohlevnih konj, kazal se na ti črti nepričakovano plašljivega in boječega. Ko smo izrekli sum, da je nemara kočijaž v naši nenavzočnosti tu surovo ravnal s konjema, je ta odločno trdil, da to ni res. Za poskušnjo vzame pisatelj tega članka sam vajeti v roke, in ko konja to opazita, postaneta popolnoma mirna. To nam je tudi potrdilo sum, da se konja ne bojita onih predmetov, marveč le kočijaža.

Vsak lastnik konj naj si torej zadá nalogo, s svojimi konji ravnati kolikor le mogoče prijazno, potrudi naj se ohraniti v vsakem slučaju hladnokrvnost, naj ne

bo nepotrpežljiv, nikakor pa naj se ne da premagati jezi, da bi žival neopravičeno kaznoval. Ravna se po tem navodilu, se bo vsakemu vozniku in jezdecu posrečilo, svojega konja, zlasti če je ta plemenite krvi, v kratkem času spraviti mimo vsakega strah vzbujajočega predmeta, ne da bi se ga bal; da, stopal bo pogumno celo tam, kjer bi mu res utegnila pretiti nevarnost.

Noben lastnik konj naj nikdar, kadar koli pregleduje hlev, ne opusti konjarju na ročiti, da gre h konju, ga pripelje ter se v kolobar zavrti z njim. Če konj tedaj, kadar se mu konjar bliža, kaže razburjenost ali strah, pa je to dokaz, da ta surovo ravna z njim.

Podoba 1.

Podoba 2.

Koruza kot konjska krma.

Mnogi naši gospodarji so tega mnjenja, da je le oves dobra krma za konje. Priznati je treba, da je oves vsled njemu lastne snovi „avenina“ res neobhodno potrebna klaja. Toda skušnje so pokazale, da je tudi brez pokladanja ovsa mogoče imeti dobre konje. Spomnimo se pred vsem Arabcev, ki svoje gotovo plemenite konje krmijo večjidel z ječmenom. Dalje nam služijo za vzgled Amerikanci in Ogri, kako treba krmiti konje s koruzo. Naposled pa nahajamo še dokaj gospodarjev, ki svoje konje po zimi krmijo z otrobi, zdrobljenim žitom in krompirjem.

Dasitudi krmljenje konj s krompirjem ne smatramo za posebno priporočljivo, vsekako pa je gospodarjem, ki imajo dovolj krompirja, po zimi kaj izdatna pomoč, kakor tudi krmljenje s korenjem.

Večje pozornosti nego doslej pa zaslučuje kot konjska krma koruza, in sicer že radi varčnosti, ker je večjidel cenejša nego oves. Če torej prodamo oves, pa kupimo

koruze, imamo že pri tem dobiček. Poleg tega pa je še treba pomisliti, da je koruza dokaj redilnejša; njena redilna moč je za 25 % večja od ovsa; sicer pa je z ozirom na beljakovine in maščobo enaka ovsu.

Star predsodek, češ da koruza ni primerna, ker konjem provzroča kôliko, jih slabo redí, dela vročo kri i. t. d., ni opravičen, če se konji le ne krmijo napačno; nasprotno pa slab pridelek ovsa konjerejce sili, ogledati se za kakim nadomestilom.

Pri mnogih društvih — železníc s konjsko silo in omnibusnih — so kot konjsko krmo začeli rabiti koroza, bodisi da ž njo nadomeste oves, ali pa jo rabijo le za doklado, a vse so, z malimi izjemami, s posledicami prav zadovoljne. Ako se koruza 24 ur pred pokladanjem popari s kropom, ali po zdrobljenju preseje — moka je posebno primerna za pitanje svinj — debelejši, na pol zdrobljeni deli pa se pokladajo konjem takó, da koruza za tri četrtine nadomesti oves, pa moremo s tem svoje konje za poljedelstvo ne le zadostno oskrbovati, marveč tudi rabiti za delo, ker 5 litrov koroze lahko nadomesti 6 litrov ovsa. Krmljenje koroze namesto ovsa se sme torej smatrati kot dobiček.

Končno hočemo še opozoriti na to, da se vrhu tega korenje še vedno lahko rabi kot dober pridevek, ker močno pospešuje prebavljanje.

Kako se je varovati pred nakupom sleparskega deteljnega semena?

I.

V čem obstoji sleparija pri prodaji deteljnega semena?

Pridelovanje krme na njivah je za naše razmere velikega pomena, in najvažnejši krmni rastlini v tem oziru sta domača detelja (tudi kranjska ali štajerska detelja) in nemška detelja ali lucerna. Žal, da se s semenom teh detelj godé velike sleparije, in sicer na naslednje načine:

1.) da brezvestni prodajalci pravemu deteljnemu semenu primešajo drugih deteljnih semen, ktera so pravemu precéj podobna, pa dosti manj vredna. Taka semena so na pr. seme rumeno- in belocvetoče medene detelje (*melilotus officinalis* in *m. alba*, weiser u. gelber Honigklee), seme rumene detelje ali hmeljeve lucerne (*medicago lupulina*, Hopfenluzerne) i. dr. Taka semena so dosti cenejša, ker dajejo detelje teh vrst veliko semena, rastline pa so sploh malo vredne za krmo;

2.) da primešajo deteljnemu semenu oprémek (izbirek), ki odpade pri čiščenju detelje. Ta oprémek obstoji iz najslabših deteljnih zrnec, iz predeničnih in drugih plevelnih zrn. Pri velikih semenskih trgovcih odpade na stotine centov oprémka, ktere ga kupujejo goljufivi prekupci, da ga potem primešajo detelji, ktero potem prodajajo za pristno blago;

3.) da dobremu novemu semenu primešajo staro in slabo, že nekaljivo seme;

4.) da primešajo deteljnemu semenu drobnega peska, ktere ga v ta namen celo barvajo, da je detelji bolj podoben;

5.) da stara in medla semena pripravljajo z namakanjem, da jih osvežujejo z oljem i. t. d. Vsled tega postane seme bolj svetlo, polno in težko. Na vse te načine sleparijo brezvestni trgovci pri prodaji deteljnega semena. Pri tej priliki bodi še povedano, da primešavajo pravi detelji najraje semena drugih detelj, katerim so pa nalašč vničili kaljivost, tako da primešana druga se-

mena ne morejo kaliti. To pa delajo zaradi tega, da je njih sleparija očem bolj skrita. Da se s takim blagom delajo lepe kupčije in se po krivem zasluži dosti denarja, to nam pričajo goljufivi prekupci, ki se od tega živé.

II.

Ali se pri nas res slepari z deteljnim semenom?

Kdor se količkanj zanima za to vprašanje, pritr-diti nam mora, da se je v zadnjih letih po vseh krajih naše dežele prav zelo razvila sleparska kupčija z deteljnim semenom. Kakor najbrž povspd, si tudi na novomeškem trgu spomladi lahko videl celo družbo prodajalcev in prodajalk deteljnega semena, ki so se drli na glas, vabivši kupce k sebi. Ti ljudje so se razvrstili tako med druge prodajalce na trgu, da si našel posameznike v precej enakih razdaljah; vsak je imel po dve vreči pred seboj; v eni je bila domača detelja, v drugi pa lucerna. Ponujali so 1 liter po 30—40 kr. Domača detelja je bila za 5 kr cenejša kakor lucerna. Nekteri so nastavili cene po 30 oziroma 35 kr., drugi po 35, oziroma 40 kr. Pri tem so na vse pretege hvalili svoje blago kot popolnoma pristno in najboljše, grajali so pa deteljno seme, ktero preskrbuje kmetijska družba svojim članom. Tako so zapeljali premnogo gospodarjev in gospodinj, ki so drage volje kupovali slabo blago, meneč, da so po ceni dobili potrebno seme. Če si postal in nekoliko poslušal, prevladalo je vpitje teh kupcev precej močno vse drugo barantanje na trgu. Pregledal sem blago enega in drugega, prašal po ceni in po tem, če je seme doma pridelano ali ne. Vsi so zatrjevali, da je seme domače blago, pridelano v nekem kraju na Dolenjskem. Kakor sem na prvi pogled videl, bilo je seme domače detelje, kakor tudi lucerne, popačeno s slabim in nepravim semenom, tako da je bila nastavljena cena dosti previsoka. Seme je bilo pri vseh enako slabo. Kakor sem pozeje izvedel, obiskujejo ti prekupci vse tržne kraje in semnje in prihajajo ob žegnjanju (prošenju) tudi v manjše vasi, kjer svoje sleparsko blago vsiljujejo nevednim kmetovalcem. Sam sem jih opazoval neko nedeljo, ko so pridirjali na svojih vozičih proti večeru iz Metlike v Novo Mesto, kjer je ob ponedeljskih tržen dan. Bilo je kakih sedem vozičev, ki so se v vrsti drveli drug za drugim.

Istina je, da prodajo ti prekupci največ deteljnega semena kmetovalcem, ker ga le ti najraje kupijo iz kmet-skih rok, do katerih imajo največ zaupanja. Mnogo detelje prodajo ti prekupci pa tudi na debelo. Posebno ženske so jemale po več deteljnega semena skupaj, s katerimi so pozneje barantale doma po vasi in drugod in nevedoma slepile radokupne kmetovalce.

(Dalje prihodnjič.)

Kranjski panj, narejen po nemški normalni meri.

Vsakemu čebelarju, ki je bil količkanj po svetu in je videl in z zanimanjem opazoval čebelne panje, je znano, da imamo na Kranjskem posebno vrsto panjev, kakeršnih ne dobimo nikjer na svetu. Ali ravno ti panji so za naše razmere najpripravnejši. Na Kranjskem čebelarimo po načinu, ki ga nemec imenuje „Schwarmmethode“. Mi namreč pustimo vse panje rojiti ter jih k temu še celo umetno silimo, tako da se število panjev v enem letu navadno potroji. Na ta način dobro porabimo jesensko pašo, ki jo imamo ob času ajdovega cvetja skoraj po vsem Kranjskem. Kadar poneha paša, se navadno od-

bere določeno število panjev za prezimovanje, drugi se pa strgajo, bodisi da jih zažveplamo ali pa čebele združimo s plemenjaki, vzemši jim ves med in satje. Brez jesenske paše bi bil ta način čebelarjenja nezmisljiv, ker vemo, da pred ajdovo pašo marsiktero leto ni nič medu v panjih — posebno v rojih ne — po dobri ajdovi paši pa so vse celice z medom zalite.

In ravno za ta način čebelarjenja, ki je edino pravi na Kranjskem, je oblika našega panja najpripravnější, razven slamnatga zvonca (Glockenstülper), kateri je udomačen po srednjem in severnem Nemškem. Ta slamnati panj je v mnogih ozirih boljši od našega lesenega, vendar si ne moremo misliti, da bi se dal kdaj pri nas udomačiti. Ostanimo torej pri stari obliki kranjskega panja, in sicer imamo v mislih po dzierzsonovi osnovi s premakljivim satovjem prenapravljen panj.

Ali večina kranjskih panjev, bodisi s premakljivim ali z nepremakljivim satovjem, ima velike bistvene napake, ki otežujejo opravila s čebelami ali pa zelo slabo vplivajo na rojenje, na dobro prezimovanje in na pridelek medu.

Ena največjih napak je napačno razmerje med širino in višino panjev, kar se pa lahko odpravi, ne da bi bilo treba panju premeniti obliko. Stotine kranjskih panjev lahko vidimo, ki so znotraj komaj 10 — 15 cm visoki, široki pa 25 — 40 cm. Po dolgoletnem opazovanju najiskušenejših čebelarjev se je dognalo, da čebele mnogo bolje uspevajo, raje rojijo in tudi več medu nabere v panjih, ki so bolj visoki in ozki, nego v nizkih in širokih.

Ni je menda bolj pripravne mere, po kateri bi se dal prikriti naš kranjski panj, nego je nemška normalna mera. Po tej meri je narejenih dandanašnji tisoč in tisoč panjev in največji čebelarji (Dzierzon, Dathe, Berlepsch, Vogel) rabijo izključno le take panje.

Na shodu avstrijskih in nemških čebelarjev v Koloniji (Köln) na Nemškem l. 1880. se je notranja širina panjev določila na 23 $\frac{1}{2}$ cm; višina je lahko različna. Ker hočemo ostati pri stari obliki kranjskega panja, naredili ga bomo tako visokega, kakor je prostor za med (Honigraum) v nemških pokončnikih, t. j. 21 cm. Dolg naj panj bode tako, da ima v njem prostor 20 okvirčkov, torej okrog 80 cm. Ako se nam tak panj zdi predolg, lahko ga priredimo le za 18 okvirčkov, kar za naše razmere tudi zadostuje.

Marsikomu se bode zdelo smešno, zakaj bi notranja širina morala obsegati ravno 23 $\frac{1}{2}$ cm. Samo ob sebi je umevno, da bi bil panj ravno tako izvrsten, ako bi bil le 23 ali 24 cm širok. Te mere panje so izdelovali že pred več nego 30 leti najiminenitnejši čebelarji in tačas so merili s palci ali colami, in 23 $\frac{1}{2}$ cm je približno 9 palcev. Ker je pa ta širokost panjev po mnogoletnih izkušnjah najboljša, pridržali so jo neizpremenjeno in namestu 9 palcev merijo 23 $\frac{1}{2}$ cm. — k —

(Dalje prihodnjič.)

Kako je z našo živinorejo?

V zadnjem času se je po nekterih naših listih dvignil glas, da gre naša živinoreja rakovo pot, mesto da bi napredovala. Nekteri pisci dotičnih člankov so razpravljali zadevo z najboljšim namenom reči pomagati, akoravno niso zadeli pravega, kajti ne poznajo razmer. Brali smo pa tudi članke, katerim je bil očiteno namen udariti po kmetijski družbi, oziroma po konjerejskem odseku, češ, da prva ne ve, kako je pospeševati govedorejo, ker nakupovanje in oddajanje plemenih bikov ter

premovanje goved, kakor je sedaj vrši naša družba, ni uspešno, in, da drugi, t. je konjerejski odsek, uganja šport s konjsko dirko in tako zapravlja denar, ki bi se moral porabiti na korist govedoreji. *)

Po tem uvodu se hočemo tudi mi pečati z vprašanjem: „Kako je z našo živinorejo?“ Na to, vprašanje moremo odgovoriti z dveh stališč, in sicer z ozirom na kakavost (kvaliteto) in z ozirom na kolikost (kvantiteto) govedi.

Dolžnost kmetijske družbe in vseh tistih faktorjev, ki imajo pospeševati kmetijstvo, je pred vsem skrb, da se pridelovanje izboljša glede kakavosti (kvalitativno), ker se izboljšano pridelovanje itak samo od sebe tudi boljše glede kolikosti (kvantitativno). Kar velja v splošnem, to velja posebej o govedoreji. Tem načelom ne more nihče oprekat, zato nam je pred vsem odgovoriti na vprašanje, če gre govedoreja res rakovo pot glede kakavosti. Smelo smemo na to vprašanje odgovoriti: Govedoreja na Kranjskem neprenehoma uže 25 let napreduje in v tej svoji smeri tudi zadnji dve leti ni zaostala. Kdo ima na tem največje zasluge, je itako vsakemu znano, in gotovo ne trdimo preveč, če rečemo, da je naša goved od l. 1870. sem, t. j., odkar so se pričeli v deželo uvažati dobri plemeni biki, še enkrat toliko vredna.

Z izboljšanjem govedoreje je pa v zvezi tudi njena pomnožitev, in da je govedoreja tudi glede števila napredovala, ne pa šla rakovo pot, to jasno svedoči naslednji statistički podatki:

Število 31. decembra leta:	Biki nad 1 leto stari:	Krave in breje telice:	Uže rabljeni voli:	Druga goved:
1869.	818	79.071	54.343	55.308
1880.	1.165	86.506	55.642	81.831
1890.	1.928	94.202	56.648	84.835

Ako so razmere take, čemu potem ta vrišč? Zato, ker se pri licencevanju kaže precejšen primanjkljaj dobrih bikov in ker smo imeli v letih 1893. in 1894. izredne razmere. Da bi ne imeli zakona za povzdigo živinoreje, bi o vsem tem nihče ne črnil besedice, in če bi ta zakon

*) Konjerejski odsek dobi od deželnega odbora 400 gld. podpore od katerih porabi 360 gld. za najemščino za žrebetišče, torej ostane še 40 gld., kateri še davno ne krijejo režije te naprave. Od tega deželnega denarja se prav za prav nič ne potroši za dirko, čeravno se na program postavijo „deželna darila“. S čim pa torej pokrije konjerejski odsek vse troške? Prvič z 200 gld., katere dobi za dirko od države, in drugič s pavšalom, katerega dobi odsek od ministerstva za opravljanje svojih poslov in za potovanja. Odsekovi člani pa žrtvujejo ogromno vsoto njim pripadlih zneskov za dirko v Št. Jarneju. Bilo bi torej vse eno, če bi stavili na program mesto „deželna“ „odsekova“ darila, ker faktično se porabi deželni denar za žrebetišče, a bolje je, da ljudje povsod vidijo, da jih dežela podpira, saj je vsakemu pametnemu človeku znano, da družba, oziroma odsek, delujeta le s tujim denarjem. Ne bomo se spuščali v razgovor, če je dirka potrebna, če je žrebetišče koristno, vprašamo le, koliko deželnega denarja se potroši za šport? — Nič! Kar se pa tiče državnega denarja, pa tega votira državni zbor za konjerejske namene, in če ga nočemo porabiti mi na Kranjskem, porabili ga bodo drugod; govedoreja pa pri nas za to ne dobi niti krajcarja več. Kaj pa odsekov denar, oziroma zneski, ki so namenjeni za pisarniške in potne troške? No, če odsek večinoma zastoj deluje, sme svoje prebitke (prihranitve) pač porabiti, kakor sam hoče; nihče mu ne sme kaj očitati, celo ker jih žrtvuje za konjerejske namene. Še imamo mož, ki tudi zastoj kaj narede za kmetijstvo ter si ne puste za vsake korake dati „remuneracije“.

ne imel nobene druge vrednosti kakor to, da je razkril še neugodno stanje naše živinoreje, je uže veliko, kajti sedaj je merodajnim faktorjem vsaj jasno, kako in kje je govedorejo treba pospeševati. Imeli smo pa tudi dve izredni leti, in sicer l. 1893., v katerem je primanjkalavo krme in so gospodarji poprodali vso živino, kar je niso mogli prerediti, ter l. 1894., v katerem je vsled razmer prejšnjega leta skoraj vsi srednji Evropi manjkalo živine, vsled česar so nastale visoke cene, po katerih so naši gospodarji omamljeni prodali več živine nego bi bili smeli. Ti dve leti sedaj vplivata, da se posebno pozna pomanjkanje bikov, saj so prekupci iz Kranjskega odvedli nad 300 bikov v nemške klavnice. Kdo naj pa zameri našemu kmetu, ki že tako ni v ugodnih razmerah, če se loči od bika, za katerega mu mesar ponudi 200 gld. in tudi več! Napačno je pa misliti, da manjka le bikov; ne, manjka sploh govedi do normalnega števila, saj je na pr. v l. 1894. samo mala Bohinjska dolina prodala 600 goved.

Vprašanje nastane, kaj je sedež storiti? Dolžnost gospodarjev samih je, skrbeti, da zaredi zopet zadostno število goved, saj se ne od države ne od dežele ne more zahtevati, da bi jim priskrbel nadomestilo za poprodano goved. Pač pa bo v bodočnosti treba skrbeti za več dobrih bikov, in tu je potrebno pospeševanje od strani dežele in države, in sicer le pospeševanje. Največja ovira zadostnemu številu bikov je majhno veselje naših gospodarjev bika rediti, ker imajo z njimi le sitnosti in nič dobička. Od kod pa prihaja to? Le od tega, ker naši gospodarji nečejo vedeti, kaj je bik. Bik je gospodarjevo orodje, brez katerega ne mora živine rediti, kakor brez pluga ne more njive obdelati. Kako pride država in dežela do tega, obrtnikom (in to je v drugem pomenu tudi kmetovalec) priskrbovati orodje? Skljicevanje na cesarske žrebce ne velja, ker tu so merodajni oziri na vojno, ne pa na kmeta. O tem nam ni treba govoriti, ker bi toliko izdalo, kakor če bi hoteli z glavo skozi zid. Nasvetuje se premovanje bikov ob priliki licencevanja, češ, vsak revnejši gospodar, ki redi bika, naj bi ob priliki licencevanja dobil res primerno premijo, in sicer toliko, da bi mož lahko rekel: „O zdaj pa že, zdaj me že veseli bika rediti.“ — To je pač nezmisel, dajati podpore, da bi ljudje imeli veselje bika rediti. Premije naj se le dele, da dobe ljudje veselje „boljše“ bika vzrejati, ne pa podpore, da bodo bika sploh raje redili. Bika imeti in preživeti je dolžnost vseh posestnikov krav, ne pa dežele ali države. In kdor ve, kako mora dober bik biti oskrbovan, da bo živinoreja od njega kaj imela, ta pač na bo delal na to, da bi bika v oskrbo dobili „revnejši“ gospodarji. Če hočemo, da bo pri nas živinoreja še naprej napredovala, potreben je veden pouk o potrebi dobrih bikov v zadostnem številu ter je naše gospodarje treba dovesti do spoznanja, da ni posameznik dolžan bika rediti, ampak da morajo troške za vzdrževanje bika skladati skupaj vsi posestniki krav. Kakor drugod, tako tudi pri nas ni pričakovati, da bi živinorejci kmalu prišli do tega spoznanja, in ker je reč velike narodnogospodarske važnosti, zato mora vmes poseči zakonodajstvo. Mi imamo zakon za povzdigo živinoreje, ki je pa v marsičem pomanjkljiv, zlasti pa glede te točke. Ako naj se naša živinoreja povzdigne, mora se v zakon sprejeti načelo, da nosijo troške za vzdrževanje bikov enakomerno vsi lastniki krav ene občine (t. j. ako ni dovolj zasebnih bikov v občini); določiti je jasno, kdo ima eksekutivno pri izvrševanju tega zakona, in dati je dotičnim eksekutivnim organom tudi na roko sredstva, da spravijo zakon do veljave. Dokler teh določil ne bo, bo zakon le na popirju, in če

bodo nevedneži takim določbam nasprotni, ni se treba nanje ozirati. V pričetku se bodo strogosti zakona pač občutile, a kmalu bo prišel čas, da bodo kmetovalci blagorovali njega stvaritaje. S takimi določbami pridemo prej do zadostnega števila bikov nego s podporami in s premijami, dasi se ne more oporekati, da bi premije na pravem mestu ne imele tudi velike vrednosti. Vrh tega pa merodajnim faktorjem preostaja tudi dolžnost, živinorejo pospeševati glede kakavosti, in ker naša dobra plemena niso vzrejena iz domače govedi, ampak s pomočjo vpeljanih bikov, zato moramo, ako hočemo doseženo tudi ohraniti, to skušeno sredstvo uporabljati še nadalje.

Kar se pa tiče premovanja bikov ob priliki licencevanja, pa rečemo, da bi bil toliko časa, dokler moramo bika uvažati, ta danar slabo porabljen, ker bi ne bilo uspeha, kakor kažejo skušnje drugod. Koroška dežela na pr., ki ima dobra domača (avtohtonna) goveja plemena, porabi na leto za taka premovanja do 8000 gold., in vender so glede bikov danes na tistem neugodnem stališču, kakor mi na Kranjskem. In zakaj? Zato ker tam ravno tako čutijo posledice let 1893. in 1894., kakor mi.

Iz podružnic.

Iz Št Vida pri Ljubljani. Nadučitelj gospod Janko Žirovnik je sklical na dan 15. marcija 1891. l. shod kmetovalcev šentvidske fare, katerega se je udeležilo do 100 mož. Na tem shodu se je sklenilo ustanoviti farno podružnico c. kr. kmetijske družbe.

I. občni zbor te podružnice je bil potem dne 19. aprila. Oglasilo se je do tedaj 41 novih članov, 17 jih je bilo pa že prej pri c. kr. kmetijski družbi. Gosp. ravnatelj G. Pirc je govoril o koristi podružnic. Zbor je soglasno izvolil gosp. nadučitelja Janka Žirovnika načelnikom podružnice.

II. občni zbor v tem letu je pa bil dne 15. novembra. G. načelnik je poročal, da je slavni glavni odbor podaril podružnici trijer, katerega so udje že pridno rabili, in pa da se je kupila iz podružničnih dohodkov travniška brana, katero sme vsak član rabiti tri dni v letu. Za vsak nadaljni dan pa je plačati po 50 kr. S trijerjem sme vsak član očistiti 40 mernikov žita. Za vsak nadaljni mernik je plačati 5 kr. Gospod ravnatelj G. Pirc je na tem shodu prav zanimivo predaval o vrednosti gnoja.

V II. letu (1892.) je podružnica imela štiri zборе. Na I. zboru je gospod Žirovnik govoril v važnosti sadjarstva in je razlagal pravilno sajenje dreves. Na II. zboru se je govorilo, kako bi se mogla preprečiti škoda zajcev, osobito pri drevju, in da bo treba omisliti si slamoreznico z geplom. Dotično prošnjo za podporo je slavni glavni odbor ugodno rešil. Na III. zboru je gosp. načelnik poročal o ugodnih uspehih trijerja, gosp. ravnatelj G. Pirc je pa prav poučno govoril o kužnih boleznih posebno goveje živine. Na IV. zboru so se določili pogoji, kako smejo udje rabiti slamoreznico z geplom. Med drugim se je izreklo, da jo sme rabiti vsak ud 4 dni brezplačno; le dnino 60 kr mora plačati delavcu, ki pride s slamoreznico. Za vsak nadaljni dan pa bode treba od nje plačati po 2 gld. Slamoreznica z geplom je z voznino vred stala 361 gld. Slavna kranjska hranilnica je podarila podružnici 50 gld. Vseh udov je bilo v tem letu 62.

V III. letu je podružnica imela tri zборе. Na I. zboru se je govorilo o zavarovanju ostarelih gospodarjev, da naj se nova mera vpelje tudi za mleko, ki se vozi v Ljubljano, in pa o tifoznem bacilu za miši. Na II. zboru

se je razgovarjalo o korakih, ktere je treba narediti, da dobe po toči oškodovani posestniki deželno ali državno podporo. Na III. zboru je gosp. načelnik Janko Žirovnik poročal o triletnem delovanju podružnice.

V vseh treh letih je imela dohodkov 344 gld. 49 kr. troškov pa 384 „ 56 „

torej primanjkljaja . . . 40 gld. 07 kr.

Živahen razgovor je bil o slamoreznici, ki udom ni tako ugajala, kakor so pričakovali; to pa zato ne, ker ni bilo dobiti stalnega in večšega spremljevalca in pa ker mora biti pri geplu slamoreznica z dvojnimi stojalom, ne pa z enim, kajti v družbi se bolj brezobzirno rabi in torej lože pokonča nego če je privatna lastnina. Za prihodnjo triletno dobo se je načelnikom zopet volil gosp. nadučitelj Janko Žirovnik, upraviteljem podružničnih strojev po gosp. Anton Belec. V tem letu je podružnica štela 58 članov. V teku treh let je nekaj manjših posestnikov odstopilo, nekaj večjih pa pristopilo; umrla sta dva. Podružnica je imela trijer, travniško brano in slamoreznico z geplom.

V. IV. letu je podružnica imela dva zbora. Na I. zboru se je sklenilo potegniti se za to, 1.) da se zajec sme pokončevati vsaj v ograjenih sadovnjakih in 2.) da naj že vender slavni mestni magistrat ukaže mleko meriti po novi meri, ne pa po stari, da se ne bode govorilo, da gosposka tišči na izpeljavo postav le takrat, kadar so gospodi na korist ne pa tudi takrat, kadar bi kmet kaj pridobil. Na II. zboru se je sklenilo kupiti novo slamoreznico z dvema stojalom od gosp. A. Belca, ki jo je dobil od Firme Rud. Sack Leipzig-Plagwitz, a to pod pogojem, da on skrbi za stalnega večšega spremljevalca. Odobril se je tudi letni račun s prebitkom 21 gld. Članov je bilo 59. Vsakega teh zborov se je udeležilo povprečno nad polovico članov, ki so se tudi razgovorov umno in živahno udeleževali in predavanja z velikim zanimanjem poslušali. Vsak zbor je trajal najmanj 1 $\frac{1}{2}$ ure, par pa tudi 2 $\frac{1}{2}$ ure. Da bode poročilo o dosedanjem delovanju te podružnice vsaj v glavnih potezah bolj popolno, je dostiviti, da je vsaj $\frac{1}{3}$ članov po vsakem zboru ostala najmanj eno uro še v živahnem in prijateljskem razgovoru skupaj pri kozarcu piva ali vina ter se medsebojno vnela za skupno delo sebi in bližnjemu v korist. Bog daj!

Iz Grahovega. Dne 8. decembra pr. leta se je v navzočnosti 50 posestnikov, deloma udov, deloma prijateljev podružnice, vršil občni zbor tukajšnje kmetijske podružnice.

Podružnica grahovska se je ustanovila meseca februarja l. 1891. Še isto leto si je napravila nad 2000 m² veliko drevesnico, v kateri je zdaj vsajenih 3000 požlahtnjenih dreves. Najlepše se sponašajo drevesa, vsajena leta 1891., zlasti cidrovke, ktere so pač kras drevesnice, a žal da na prostem ne uspevajo. — Dalje si je podružnica kupila trijer, katerega se udje in neudje z veseljem poslužujejo; prvi brezplačno, drugi pa proti odškodnini 10 kr. od mernika. — Leta 1892. si je podružnica pri g. Lenarčiču na Vrhniki naročila mrjasca in dve svinji čistega jorkširskega plemena. Prasiči tega plemena, zlasti pa še mladiči domačih svinj, oplemenjenih s polnokrvnimi jorkširci, se sponašajo izvrstno. — Vse gori omenjene stvari si je podružnica napravila s pomočjo veleslavnega glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe in veleslavnega vodstva kranjske hranilnice, ktera sta podružnici v te namene lepih podpor podelila. — Razven tega je podružnica za svoje člane naročila lepo število visokodebelnih

sadnih dreves in raznega semena, zlasti krompirja in detelje.

Dohodkov je imela podružnica od ustanovljenja pa do konca decembra 1894. l. 605 gld. 90 kr., troškov pa 619 gld. 60 kr. torej 14 gld. primanjkljaja. Ta primanjkljaj sta provzročila odpis in prepis neke parcele v drevesnici. Troški so vsled zapletenosti bili večji, kakor je veljala parcela.

Po pregledu računov se je vršila volitev. Voljen je bil soglasno prejšnji odbor z majhno izjemo. Voljeni so gg.: Hinko Likar, nadučitelj, predsednikom; Fran Lakmajer, župnik, podpredsednikom; odbornika za Grahovo: Matija Krajc in Ivan Oblak, odbornika za Žirovnico: Josip Sigmund in Fran Remšgar, za Lipsenj: Valentin Kotnik in Josip Mekinda, za Bločice: Matevž Kovačič. Ker je od mlatve do jesenske setve le malo časa, in da si bodo v tem času vsi posestniki mogli žito očistiti, ukrenil je občni zbor, da bode podružnični trijer od 22.—29. avgusta v Žirovnici, (v tem času naj si bodo žito sčistili posestniki iz Žirovnice), od 29. avgusta do 6. septembra na Lipsenju, od 6.—9. septembra na Bločicah in od 9. septembra naprej v Grahovem. Za pomladansko setev si vsak lahko žito sčisti v zimskem času.

Dne 16. decembra pr. leta je tukaj predaval c. kr. okrajni živinozdravnik gospod Fran Majdič iz Logatca o pomoči pri bolj navadnih boleznih, zlasti je na nekem volu natanko pokazal, kako in kje je treba živinče zabosti z vbodelcem (trokarjem), kadar je nopenja. Dalje je predaval o krmljenju in o tem, kakšni naj bodo hlevi. Predavanja se je udeležilo kakih 70 posestnikov, in vsi so se prav pohvalno izrazili o njem. Taka predavanja so v resnici zelo koristna; ko bi se bila jela vršiti uže pred leti, marsiktero živinče bi ne bilo poginilo. — Na predlog gospoda župnika Fr. Lakmajerja si bode vsaka vas na občinske troške naročila po dva ali tudi po več trokarjev, da bodo v sili vsakemu posestniku takoj pri rokah.

Iz Košane. Šestnajsti dan pretkega meseca je bil za Košance znamenit. Po popoldanski službi božji se je zbralo kaj lepo število zavednih posestnikov, v šolskem poslopju, da bi na vabilo nekterih posestnikov in po navetu navzočih zastopnikov slavne c. kr. kmetijske družbe za Kranjsko, gospoda ravnatelja Gustava Pirca in gospoda popotnega učitelja Gombača, ustanovili kmetijsko podružnico za košansko dolino. V imenu osnovalnega odbora pozdravi poslušalce, katerih je bila šolska soba polna, košanski nadučitelj, g. Josip Rustja, ter dokazujoč jim, da je kmetijstvo kot najstarejše, najpotrebnejše in najkoristnejše opravilo prava podloga življenja, temelj vsej omiki, priporoča jim, naj imajo v hvaležnem spominu vse one osebe, ki so v svojem življenju posvetili vse svoje moči kmetijstvu, ustanovljali družbe v prosepah poljedelstva; posebno naj pa spoštujejo one gospode, ki zdaj z vsemi močmi delujejo pri c. kr. kmetijski družbi le v korist kmeta. Govornik meni, da stori le svojo dolžnost in da govori iz src vseh navzočih, če srčno pozdravlja iz Ljubljane došla gospoda, velezasluženega g. ravnatelja Gust. Pirca in g. popotnega učitelja Gombača, ter prosi, da v ustanovitev kmetijske podružnice g. ravnatelj poda potrebnih nasvetov, oba gospoda pa predavata o katerikoli stroki kmetijstva. Da je g. ravnatelj s svojim strokovnjakim govorom iz vsega kmetijstva dokazal, kako naj bi na novo ustanovljena košanska podružnica delovala v prosepah kmetijstva, priznali so poslušalci s hvaležnostjo, kakor tudi, da jih je g. Gombač razveselil s svojim govorom o vinarstvu. Ko se predsednik osnovalnega odbora

še obema ravno omenjenima gospodoma zahvali za izvrstna govora in pouči prave ude, kako naj volijo načelnika in odbor kmetijski podružnici, izvolijo vse one, ki so se za ustanovitev podružnice posebno trudili, in sicer: načelnikom g. nadučitelja košanskega Josipa Rustjo; odbornikom g. Leopolda Deklevo, župana košanskega; g. Jakoba Valenčiča, župana šmihelskega; g. Matijo Ambrožiča, mlinarja in potestnika pri vodi Reki; g. Josipa Kalužo, posestnika, v Dol. Košani, in prečast. gosp. Antona Jemca, ekspozita na Suhoriju. Če še omenim, da so navzoči povabili oba gospoda iz Ljubljane, naj nas kmalu zopet obiščeta, in da so zvečer v gostilni gosp. Kaluže iz srca napivali novemu odboru, zvršil sem svoj dopis

R.

Iz Kovorja. Dne 23. decembra pr. leta ob 8. uri se je zbralo obilo podružničnih udov k občenemu zborovanju. Na dnevnem redu so bile naslednje točke: 1. Poročilo o glavnem zborovanju c. kr. kmet. družbe v Ljubljani. 2. Račun. 3. Razgovor o tomboli. 4. Razni nasveti.

Načelnik je poročal o glavnih točkah občen zborovanja v Ljubljani, kar je udom zelo ugajalo, posebno predlogi o licencevanju bikov, o olajšavi pri dobavi soli za živino i. t. d. Dalje je poročal, da podružnica šteje 26 udov, in sicer 21 starih in 5 novih. Obžalovalo se je, da je mnogo posestnikov, kateri še niso pristopili k podružnici, posebno pa se je obžalovalo, da je mnogo takih nevednih ljudi, kateri hujskajo proti pristopu z neumnimi govoricami: „Kaj boš dajal te 4 gld. za nepotrebne reči, mari jih imej za davke i. t. d.“

Predložil se je račun za l. 1894., kateri se z majhnim ostankom v blagajni potrdi. Da bi se ta mali ostanek pomnožil, določilo se je, da se priredi meseca maja mesto tombole — srečkanje. V to svrhu se je ukrenilo, da vsak ud takoj začne v svoji vasi nabirati prostovoljne dobitke in jih naznani načelništvu. Čas srečkanja se bode naznanil v „Kmetovalcu“.

Za rabo trijerja, za ktere ga nakup je vis. deželni odbor po priporočilu glavnega odbora blagovolil podeliti 75 gld. in kateri se je naročil pri Heidru v Stockeravu (kateri jako lepo čisti), se je za neude določila taksa 5 kr. od mernika. Nasvetov ni bilo.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 1. Ali sme trgovec z mešanim blagom prodajati zdravila za živino, kakor na pr. ricinovo olje, grenko sol, žvepleno cvetje, Glavberjevo sol, encijan i. t. d.? (A. Z. v D.)

Odgovor: Vsled posebne ministrske naredbe smejo trgovci z mešanim blagom na deželi prodajati zdravila, t. j. tiste snovi, ki so le za zdravilne in ne za druge vsakdanje namene, če imajo v to svrhu dovoljenje od politične oblasti. Seveda je dovoljenje za taka zdravila zelo omejeno in se ne more raztegniti na strupe. Politični oblasti je pa naloženo, dati dovoljenje za prodajo takih rečij le zanesljivim osebam, ki vsled svoje inteligencije jamčijo, da se ne pripeti kaka zloraba.

Vprašanje 2. Je li dovoljeno kmetovalcu kako svoje govedo doma zaklati ter meso na drobno razprodajati? (A. K. v Č.)

Odgovor: Kmetovalec sme svoje govedo zaklati ter meso na drobno razprodati; dati živino pregledati mesogledniku in plačati užitnino je pa isto tako zavezan, kakor mesar. Pri pomnimo pa, da kmetovalec sme le doma vzrejeno, oziroma opitano govedo zaklati.

Vprašanje 3. Dve moji kravi jesta les, glojeta žleb in jarem, pa tudi zvečita les, če ga le moreta kje pobrati. Moj sosed, ki ima ravno tako kravo, je namazal žleb s karbolinejem, a pomagalo je to le kakih 5 daj. Pomanjkanje soli ne more biti vzrok, ker jo živina dobi vsak dan. Kako naj torej odpravim to razvado? (T. G. v Č.)

Odgovor: To ni nikaka razvada, ampak glodanje lesa od strani govedi je posledica bolezni, ki jo živina dobi, če vživa slabo in prazno krmo, zlasti seno iz slabih in kislih travnikov ali izprano in izluženo seno. To bolezen je treba pravočasno zdraviti, ker se sicer iz nje izdijajo druge bolezni, kakor na pr. kostolomnica. Živina, ki vsled take krme tako zboli in se kmalu ne ozdravi, lahko pogine na trebušni vodenici. Ker ima ta bolezen svoje vzroke največkrat v razmerah gospodarstva, ktere gospodar ni vstanu odpraviti, ali vsaj ne kmalu, zato je v takih krajih, kjer se ta bolezen redno kaže, tudi najboljše zdravilo proti tej bolezni redno rabiti, če je kaj te bolezni v hlevu ali ne. Zdravilo je fosforovokislo apno, ki se živini daje med krmo. Fosforovokislo apno je pa govedi sploh koristno, ker jo ohrani zdravo ter ji naredi trdne in močne kosti. V Ljubljani prodaja fosforovokislo apno lekarnar Mayer.

Vprašanje 4. Imam mlado češpljevo drevo, ki je še le dvakrat rodilo. Drevo ima pa dva vrha in sedaj ja je sneg razkrehnul. Ali bi se drevo ohranilo, če bi ja zopet skupaj povezal in s kako rečjo zamazal? Če to gre, ali naj procej naredim ali naj čakam gorke pomladi? (A. T. v V.)

Odgovor: Češpljevo drevo, ki je dvakrat rodilo, pač še ni staro in se bo gotovo zacelilo. Drevo pa precej močno povržite ter rano zamažite s katerokoli drevesno mažo, in sicer tako, da maža ne pride v rano, ker se drugače tam les ne more sprijeti in skupaj zrasti. Najboljša maža bo prav gosta cepilna smola, t. j. zmes smole, špiritita in nekaj kapljic lanenega olja, kakor smo jo uže večkrat priporočali v našem listu.

Vprašanje 5. Kakšno drevje, razven vrbja, bi sploh najbolje uspevalo na produ poleg Save, ali s kakšnim drevjem bi se savski prod mogel pogozditi? (M. H. v D.)

Odgovor: Pogozdenje produ je zavisno od njega sestave, t. j. če ima sploh dovolj redilnih snovij v sebi, in od tega, če ga voda še, kolikrat in po koliko časa preplavlja. Če se prod dobi vsled vravnave in je humozen, t. j. pomešan z rodovitno zemljo in ne pride več pod vodo, k večjemu pri velikih povodnjah, potem se lahko pogozdi z jelšo, bukvijo, jesenom in v posebnih slučajih tudi z igličevim drevjem. Na pustem produ v Vaši domačiji bi bilo pa po našem mnenju k večjemu skusiti z borom, a to le tedaj, če prod ne pride vsako leto predolgo pod vodo. Priporočamo Vam za svet obrniti se do c. kr. gozdnega nadzorstva v Ljubljani.

Vprašanje 6. Kaj mi je narediti, ker imajo moji konji skoraj vedno „šovo“, t. j. zgornjo čeljust oteklo, kar je zelo sitno pri krmljenju in napajanju? (J. Š. na K.)

Odgovor: To, kar Vi imenujete „šovo“, bo bržkone vnetje ušesne slinovke, vendar pa Vam ne moremo dati določnega odgovora, ker je Vaše vprašanje prepovršno, kajti Vi ne poveste, na katerem mestu je gorenja čeljust otekla in kakšna je otekline. Ušesna slinovka se vname vsled prehlajenja, časih pa tudi brez znanega vzroka in je kakor kužna, kajti napade vse konje enega hleva. Toplo Vam priporočamo obrniti se do okrajnega živinozdravnika.

Vprašanje 7. Imam triletno junico, ki ima na vseh sescih polno bradavic. S čim bi odpravil te bradavice? (M. v K.)

Odgovor: Bradavice so dvevrstne; nektore stoje na širki podstavi na koži, druge pa so prirastle koži s peceljem.

Bradavice zadnje vrste ni težko odpraviti, ker se z močno nitko tolikrat podvežejo, da slednjič odpadejo, Bradavice prve vrste je pa že težje odpraviti; moramo jih ali žgati ali pa z jedkimi tekočinami toliko časa mazati, dokler se ne posuše in odpadejo. To pa more narediti le živinozdravnik, zato Vam priporočamo poklicati ga.

Gospodarske novice.

* S pričujočo prvo številko pričnemo XII. letnik. To številko dobe iz upravnških razlogov vsi dosednji udje in naročniki. Prosimo, da nam je nihče ne vrne, če tudi ne ostane v l. 1895. družabnik, oziroma naročnik listov. Drugo številko dobe brez izjeme samo tisti, ki plačajo do 31. januarja t. l. letnino, oziroma naročnino. Prav nujno prosimo, naj vsak, kdor lista sploh ali redno ne prejema, to precej pri družbi, oziroma pri upravnštvu reklamuje, ne pa konci leta. Pogostoma se dogaja, da nam člani konci leta ob pobiranju udnine tožijo, da celo leto niso prejeli lista. Kaka pomota se pri veliki množini članov in naročnikov pač lahko urine.

* **Konjerejski odsek** c. kr. kmetijske družbe kranjske bode imel v sredo, dne 23. t. m. dopoldne ob 9 uri svoj redni občni zbor v pisarni c. kr. kmetijske družbe kranjske.

* **Licencovanje žrebcev** na Kranjskem bo za leto 1895. dne 4. februarja v Radovljici in dne 5. februarja v Kamniku, vselej ob 9 uri dopoldne.

* **V sirarski tečaj v Šmihel na Tirolsko** je kmetijska družba te dni poslala štiri bivše učence grške kmetijske šole. Tečaj bo trajal od 8. januarja do 8. marca t. l.

* **Naš rojak prof. M. Hostnik** v Ruskem ter dopisujoč član naše družbe je imenovan dopisujočim članom „Ruske sadjerejske družbe“ v Petrogradu.

* **Na razpisa glede oddaje sadnega drevja in lanenega semena** med uradnimi vestmi današnje številke posebno opozarjamo vse č. čitatelje.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Naredbe glede oddaje družbenega sadnega drevja spomladi l. 1895.

1.) Vsaka podružnica mora naznaniti najkasneje do dne 15. januarja vsakega leta, ali zahteva za svoje ude brezplačno sadnega drevja.

2.) Tiste podružnice, ki to zahtevajo, morajo celo letnino oddati glavnemu odboru.

3.) Glavni odbor je dolžan, ako se družabnik o pravem času zgledi, prihraniti mu 4 drevesa, bodisi brezplačno (glej točko 1.) ali proti plačilu 25 kr. eno drevo.

4.) Za ta 4 drevesa se je zglediti najkasneje do dne 15. februarja meseca pri glavnem odboru.

5.) Ker pa je očitno, da bode preostajalo drevja, vzprejemala se bodo do dne 1. marca naročila od udov tudi na več nego na 4 drevesa. Po 1. marcu bode odbor precej naznanil vsakemu naročniku, koliko dreves mu je moči dati. Pri določevanju dreves

posameznim naročnikom se bode gledalo na to, da se skrči število dreves, če bo treba, najprej pri večjih naročitvah; tistim pa, ki naročé le do 20 dreves, osobito kmetovalcem, ne bode se skrcilo število dreves, če bo le mogoče izvršiti naročitve. Cena drevesu je 30 kr., izvemši one, ki jih omenja štev. 3.

6.) Od dne 1. marca dalje sme glavni odbor izvrševati vsa naročila, ako je še kaj drevja, in sicer po vrsti, kakor dojdejo. Cena enemu drevesu za neude je 60 kr.

7.) Vse navedene cene veljajo na mestu drevesnice, oziroma na mestu kolodvora ljubljanskega, in sicer z zavojem vred

Opomnja: Letošnjo pomlad se bode oddajalo tudi pritlično drevje, to je tako, ki je pripravno za vzgojo pritličnih piramid.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Oddaja ruskega lanenega semena.

Podpisana družba bo tudi to leto oddajala pravo rusko laneno seme, in sicer

kilogram po 16 kr. ali stari mernik po 3 gld. 40 kr.

Naročniki naj se takoj oglase pri podpisani družbi ter naj prilože aro in naznanijo zadnjo železniško postajo.

C. kr. kmetijska družba v Ljubljani.

V a b i l o

k občnemu zboru konjerejskega odseka c. kr. kmetijske družbe kranjske, ki bo v sredo, dne 23. t. m. dopoldne ob 9. uri v pisarni c. kr. kmetijske družbe po vzporedi, ki ga določajo pravila.

Samostojni konjerejski odsek c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani.

Fran Povše s. r.,
načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice v Begunjah, ki bode dne 20. januarja popoldne ob 3. uri v šoli.

VZPORED:

1.) Poročilo predsednikovo o delovanju in o računih za leto 1894.

2.) Poučen govor o živinskih boleznih (govori c. kr. živinozdravnik J. Kosirnik).

3.) Degovori zaradi podruž. delovanja v prihodnjem letu.

4.) Volitev odbornika za vas Poljče.

5.) Posamezni nasveti in predlogi družabnikov.

Opomnja: Člani, ki žele drevja, naj se zglase do dne 15. februarja 1895. l. pri podpisanim predsedniku.

Turk s. r., predsednik.

Listnica uredništva.

A. K. v Č. Vol, ki ima suh gobec in mrzli ušesi ter je otožen, je gotovo bolan. Kakšno bolezen pa ima, tega mi iz teh znamenj ne moremo vedeti in Vam zato tudi ne moremo dati nobenega sveta.

J. Z. v K. Nove naredbe o oddaji živinske soli bomo takoj priobčili, ko izide slovenska izdaja dotične številke državnega zakonika.

I. Sch. v B. Občina naj se obrne do deželnega odbora s prošnjo, da naj pošlje večšaka, ki bo naredil načrte, kako priti do vode. Deželni zbor in kmetijsko ministerstvo pa take naprave tudi denarno podpirata.